**— από λόγους προστασίας της βιομηχανικής και εμπορικής ιδιοκτησίας, με το αιτιολογικό ότι η χρήση τέτοιας φιάλης είναι παραδοσιακή για τους εγχώριους παραγωγούς, όταν ίδιες ή παρόμοιες φιάλες χρησιμοποιούνται σε άλλο κράτος μέλος, σύμφωνα με νόμιμες και παραδοσιακές συνήθειες που κρατούν όσον αφορά τη διάθεση στο εμπόριο οίνων προερχομένων από το κράτος αυτό.**

Mertens de Wilmars Koopmans Galmot Pescatore

Mackenzie Stuart O'Keeffe Bosco Due Everling

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Μαρτίου 1984.

Ο γραμματέας
κ.α.α.

J. A. Pompe

Βοηθός γραμματέας

Ο πρόεδρος

J. Mertens de Wilmars

## ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIR GORDON SLYNN ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΧΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ 24 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1984 [1]

*Κύριε πρόεδρε,*
*Κύριοι δικαστές,*

Ο Prantl, ιταλός υπήκοος, διευθύνει μία επιχείρηση που ασκεί τη δραστηριότητά της στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας. Εναντίον του ασκήθηκε ποινική δίωξη ενώπιον του Amtsgericht του Miesbach, για το λόγο ότι κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 3ης Δεκεμβρίου 1980 και 10ης Σεπτεμβρίου 1981, πωλούσε ή αποθεματοποιούσε προς πώληση στη Γερμανία ιταλικό ερυθρό οίνο περιεχόμενο σε φιάλες γνωστές με το όνομα Bocksbeutel, κατά παράβαση του άρθρου 17 της κανονιστικής αποφάσεως περί οίνου (Wein-Verordnung) του 1971: Η διάταξη αυτή απαγορεύει την πώληση, στις εν λόγω φιάλες παραδοσιακού τύπου, οίνου διαφορετικού από οίνο ποιότητας παραγόμενο σε ορισμένες περιοχές της Φρανκονίας και άλλων συγκεκριμένων οινοπαραγωγικών περιφερειών. Η παράβαση της απαγορεύσεως αυτής αποτελεί αδίκημα που επισύρει ποινή φυλακίσεως ή προστίμου.

Ο Prantl αθωώθηκε για το λόγο ότι, παρά το γεγονός ότι οι χρησιμοποιηθείσες φιάλες αποτελούσαν φιάλες Bocksbeutel

1 — Μετάφραση από τα αγγλικά.

παραδοσιακού τύπου, η απαγόρευση προσέκρουε στο άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ και δεν έπρεπε να εφαρμοστεί. Η εισαγγελική αρχή άσκησε έφεση ενώπιον του Landgericht του Μονάχου.

Το δικαστήριο αυτό διαπίστωσε ότι στην Ιταλία και ιδίως στο Νότιο Τυρόλο υπήρχαν ιταλικές παραδοσιακές φιάλες τύπου Bocksbeutel που χρησιμοποιούνταν από εκατονταετίας και πλέον, οι οποίες όμως ήταν σφαιρικότερες και είχαν πιο κοντό λαιμό από τη γερμανική φιάλη. Πάντως, οι κατασχεθείσες φιάλες είχαν σχήμα που ομοίαζε πολύ με το σχήμα της γερμανικής φιάλης. Στην ταινία αναγραφόταν ότι ο οίνος προερχόταν από την οινοπαραγωγική επιχείρηση Karl Martini και υιοί, του Girlan (με έδρα την Ιταλία). Μία χαρακτηριστική ετικέτα έφερε την ονομασία του οίνου «Bozner Leiten» (πλαγιές του Bolzano). Στην ετικέτα αναγραφόταν επίσης ότι πρόκειται για οίνο ποιότητας παραγόμενο σε ορισμένη περιοχή, εμφιαλωμένο στον τόπο παραγωγής. Το όνομα της οινοπαραγωγικής εταιρείας επαναλαμβανόταν στην ετικέτα με τον τόπο καταγωγής «Südtirol» (Νότιο Τυρόλο). Στην τελευταία γραμμή της ετικέτας αναγραφόταν η λέξη «Ιταλία».

Σύμφωνα με το άρθρο 177 της Συνθήκης, το Landgericht υπέβαλε στο Δικαστήριο δύο προδικαστικά ερωτήματα:

«1. Το άρθρο 17 της κανονιστικής αποφάσεως περί οίνου, οίνου λικέρ και ποτών που περιέχουν οίνο, της 15ης Ιουλίου 1971 (απόφαση περί οίνου), ισοδυναμεί όσον αφορά τα αποτελέσματά του με ποσοτικό περιορισμό επί των εισαγωγών απαγορευόμενο κατά το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ;

2. Το άρθρο 17 της κανονιστικής αποφάσεως περί οίνου είναι δυνατό να εφαρμοστεί, υπό τις ειδικές συνθήκες της προκειμένης περιπτώσεως, για την προστασία των εννόμων αγαθών που απαριθμούνται στο άρθρο 36 της Συνθήκης ΕΟΚ;»

Η γερμανική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η χρήση των εν λόγω φιαλών («των φιαλών Prantl») συνιστούσε παράβαση του ανωτέρω άρθρου, παρόλο που δεν συνιστά παράβαση η χρήση της ιταλικής παραδοσιακής φιάλης, και ότι η γερμανική κανονιστική ρύθμιση είτε δεν αντιβαίνει στο άρθρο 30 είτε δικαιολογείται δυνάμει του άρθρου 36.

Η ιταλική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι πρόκειται για προφανή περίπτωση παραβάσεως του άρθρου 30, η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 36. Η Επιτροπή θεωρεί ότι αν τα ζητήματα αυτά ανακύπτουν πράγματι, το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξε το πρωτοβάθμιο δικαστήριο είναι ορθό.

Η Επιτροπή προβάλλει πάντως ότι το κύριο ζήτημα το οποίο τίθεται είναι το αν συμβιβάζεται η γερμανική κανονιστική απόφαση με τις κοινοτικές διατάξεις περί κοινής οργανώσεως της αμπελοοινικής αγοράς· το ζήτημα αυτό, έστω και αν δεν τέθηκε ρητά, πρέπει να εξετασθεί κατά προτεραιότητα, διότι μπορεί να επηρεάσει συγχρόνως το ουσιώδες των ερωτήσεων και το περιεχόμενο της απαντήσεως. Έχω τη γνώμη ότι η άποψη αυτή πρέπει να γίνει δεκτή (υποθέσεις 16-20/79, *Danis*, ECR 1979, σ. 3327).

Υποστηρίχθηκε ότι μόνο η Επιτροπή μπορεί να ρυθμίζει τη χρήση δοχείων που προορίζονται για τη διάκριση της ποιότητας και της προελεύσεως των οίνων και ότι, από το 1976, τα κράτη μέλη δεν έχουν πλέον την εξουσία να θεσπίζουν ή να διατηρούν εσωτερικούς κανόνες που δεν περιλαμβάνονται στους κανονισμούς τους σχετικούς με την κοινή οργάνωση αγοράς στον τομέα του οίνου ή οι οποίοι δεν επιτρέπονται από τους εν λόγω κανονισμούς. Αυτό συνάγεται — υποστηρίζεται — από τις συνδυασμένες διατάξεις του άρθρου 40, παράγραφος 2, στοιχείο 6, του κανονισμού 355/79 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 200), που αντικατέστησε τον κανονισμό 2133/74 (ΟJ L 227, σ. 1), και του κανονισμού 1608/76 του Συμβουλίου (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/015, σ. 209), που αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 997/81 (ΕΕ L 106, σ. 1).

Σημείο εκκινήσεως αποτελεί η κανονιστική ρύθμιση περί κοινής οργανώσεως αγοράς

στον τομέα του οίνου, η οποία αρχικά αποτελούνταν από τον κανονισμό 24/62 του Συμβουλίου (ΟJ 1962, σ. 989), όπως συμπληρώθηκε μεταξύ άλλων με τον κανονισμό 816/70 (ΟJ L 99, σ. 1). Κατά το χρόνο των πραγματικών περιστατικών, οι προγενέστερες διατάξεις τροποποιήθηκαν και κωδικοποιήθηκαν με τον κανονισμό 337/79 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/024, σ. 112). Επειδή τα άρθρα που ενδιαφέρουν εν προκειμένω παρέμειναν κατ' ουσία αμετάβλητα, αρκεί η αναφορά στον τελευταίο αυτό κανονισμό.

Ο τίτλος IV του κανονισμού 337/79 περιλαμβάνει «κανόνες που αφορούν ... την διάθεση στην κατανάλωση». Δεν περιλαμβάνει καμία λεπτομερή διάταξη που ενδιαφέρει την παρούσα υπόθεση. Αντίθετα, το άρθρο 54 ορίζει ότι το Συμβούλιο «θεσπίζει, εάν παρίσταται ανάγκη, τους κανόνες τους σχετικούς με την περιγραφή και την παρουσίαση των προϊόντων που αναφέρονται στο άρθρο 1. Μέχρι της θέσεως σε εφαρμογή των κανόνων που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο, οι κανόνες που εφαρμόζονται επί του θέματος αυτού είναι εκείνοι που θεσπίζονται από τα κράτη μέλη».

Ο κανονισμός 2133/74 περιλάμβανε διατάξεις σχετικές με την περιγραφή και την παρουσίαση οι οποίες, μετά την κατάργηση του κανονισμού, επαναλήφθηκαν, στο μέτρο που ήταν σημαντικές, στον κανονισμό 355/79. Ο κανονισμός αυτός φέρει τον τίτλο «κανονισμός περί των γενικών κανόνων για την περιγραφή και την παρουσίαση οίνων και γλευκών σταφυλής». Στο άρθρο 39 του τίτλου II «παρουσίαση», ορίζεται ότι ο τίτλος αυτός θεσπίζει «τους γενικούς κανόνες τους σχετικούς με τους υποδοχείς, την επίθεση ετικετών και τη συσκευασία». Το άρθρο 40 αναφέρεται στους υποδοχείς στους οποίους πρέπει να αποθηκευθούν ή να μεταφερθούν οι οίνοι και, παρά το ότι αυτό δεν προκύπτει σαφώς από το εν λόγω άρθρο, φαίνεται ότι οι υποδοχείς περιλαμβάνουν και τις φιάλες, όπως συνάγεται από το σύνολο του κανονισμού (βλ. άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο γ, όπου η αναφορά στους υποδοχείς συνοδεύεται από διάταξη στην οποία γίνεται λόγος για εμφιάλωση).

Το άρθρο 40, παράγραφος 2, ορίζει ότι «η χρησιμοποίηση των δοχείων δύναται να υπόκειται σε ορισμένους όρους, που θα καθοριστούν και θα εξασφαλίζουν ιδίως ... 6) τη διάκριση της ποιότητας και της προελεύσεως των προϊόντων».

Στις γενικές διατάξεις (τίτλος III), το άρθρο 43 ορίζει ότι η περιγραφή και η παρουσίαση του οίνου «δεν δύνανται να είναι ικανές να προκαλέσουν σύγχυση ως προς το είδος, την καταγωγή και τη σύσταση του προϊόντος». Το άρθρο 46, παράγραφος 1, ορίζει ότι οι οίνοι κοινοτικής καταγωγής, των οποίων η περιγραφή ή η παρουσίαση δεν ανταποκρίνεται στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού, δεν δύνανται να κατέχονται με την προοπτική πωλήσεως. Τέλος, το άρθρο 47 ορίζει ότι «μεταβατικές διατάξεις θα θεσπιστούν όσον αφορά: τη θέση σε κυκλοφορία προϊόντων, των οποίων η περιγραφή και η παρουσίαση δεν ανταποκρίνονται στις διατάξεις του παρόντος κανονισμού».

Με τον κανονισμό 1608/76, η Επιτροπή θέσπισε λεπτομερείς κανόνες σχετικά με την περιγραφή και την παρουσίαση του οίνου, κατ' εφαρμογή του κανονισμού 2133/74 (που αντικαταστάθηκε στη συνέχεια από τον κανονισμό 355/79). Ο εν λόγω κανονισμός της Επιτροπής ίσχυε μέχρι τις 30 Απριλίου 1981 (κάλυπτε δηλαδή ένα τμήμα της περιόδου κατά την οποία συντελέσθηκαν τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά), ημερομηνία κατά την οποία αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό 997/81.

Το άρθρο 18 των δύο κανονισμών της Επιτροπής περιλάμβανε ειδική διάταξη, κατά την οποία «η χρησιμοποίηση της φιάλης τύπου "flûte d'Alsace", όσον αφορά τους οίνους που προέρχονται από σταφυλές που τρυγήθηκαν στη γαλλική επικράτεια, επιφυλάσσεται για τους παρακάτω v.q.p.r.d.», συμπεριλαμβανομένου του οίνου της Αλσατίας και του Cassis. Ο κανονισμός 1608/76 όριζε επιπλέον στο άρθρο 21 ότι μέχρι τις 31 Αυγούστου 1977 «οίνοι ... δύνανται να

παρουσιάζονται κατά τρόπο που δεν ανταποκρίνεται στον εν λόγω κανονισμό, είναι όμως σύμφωνος με τις διατάξεις των κρατών μελών». Ο κανονισμός 997/81 δεν περιλαμβάνει παρόμοιες διατάξεις, αλλά μόνο διάταξη κατά την οποία ο οίνος που εμφιαλώθηκε σύμφωνα με τον ένα ή τον άλλο από τους δύο κανονισμούς της Επιτροπής, κατά το χρόνο που αυτοί ίσχυαν, μπορεί να εξακολουθήσει να πωλείται έστω και αν οι κανονισμοί τροποποιήθηκαν κατά τρόπο ώστε ο οίνος δεν ανταποκρίνεται πλέον στις διατάξεις τους.

Δεν υπάρχει επομένως καμία διάταξη που να αναφέρεται στη φιάλη Bocksbeutel. Προσπάθειες καταβλήθηκαν για να επιτευχθεί συμφωνία όσον αφορά την προστασία της φιάλης αυτής, η χρήση της οποίας θα προοριζόταν επίσης για τους οίνους του Νότιου Τυρόλου (η Γερμανία ήταν σχετικά σύμφωνη)· οι προσπάθειες αυτές όμως ναυάγησαν λόγω ασυμφωνίας όσον αφορά τη συμπερίληψη των οίνων από όλες σχεδόν τις περιοχές της Πορτογαλίας.

Η Επιτροπή στηρίζεται κυρίως στις αποφάσεις του Δικαστηρίου στην υπόθεση 83/78, *Pigs Marketing Board* κατά *Redmond* (ECR 1978, σ. 2347) και στην υπόθεση 56/80 *Weigand* κατά *Schutzverband Deutscher Wein* (Συλλογή 1981, σ. 583). Με την πρώτη απόφαση, το Δικαστήριο έκρινε ότι εφόσον η Κοινότητα θέσπισε κανονιστική ρύθμιση περί κοινής οργανώσεως αγοράς σε συγκεκριμένο τομέα, τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου ικανού να παρεκκλίνει από τη ρύθμιση αυτή ή να παραβλάψει την αποτελεσματικότητά της. Η κοινή οργάνωση αγοράς στηρίζεται στην αρχή μιας ανοικτής αγοράς, ελεύθερα προσιτής σε κάθε παραγωγό, η λειτουργία της οποίας διέπεται αποκλειστικά από τις διατάξεις που προβλέπονται στην εν λόγω οργάνωση. Είναι ασυμβίβαστη με τέτοια κοινή οργάνωση κάθε διάταξη ή εθνική πρακτική που είναι ικανή να μεταβάλει τα εισαγωγικά ή εξαγωγικά εμπορικά ρεύματα ή να επηρεάσει τη διαμόρφωση των τιμών της αγοράς, απαγορεύοντας στους παραγωγούς να προβαίνουν ελεύθερα σε αγορές και πωλήσεις «υπό τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στην κοινοτική ρύθμιση και να απολαύουν άμεσα... όλων των άλλων μέτρων ρυθμίσεως της αγοράς που προβλέπονται στην κοινή οργάνωση». Με τη δεύτερη από τις δύο εν λόγω αποφάσεις, το Δικαστήριο δέχτηκε ότι, με σκοπό να εξασφαλίσει τη διαφάνεια και επίβλεψη της αγοράς όσον αφορά την παρουσίαση των οίνων και τη διαφήμιση, «ο κανονισμός 355/79 απαγορεύει συστηματικά κάθε πρακτική που είναι σε θέση να προσβάλει την εντιμότητα των πράξεων εμπορίας». Το άρθρο 43 επιδιώκει «τον ίδιο σκοπό, που είναι η εξάλειψη, κατά την διάθεση των οίνων στο εμπόριο, κάθε πρακτικής ικανής να προκαλέσει παραπλάνηση».

Είναι επομένως αναμφίβολο ότι, εφόσον η Κοινότητα θέσπισε σαφείς ρυθμίσεις σε συγκεκριμένο τομέα, τα κράτη μέλη δεν μπορούν πλέον να θεσπίζουν ή να διατηρούν διατάξεις που έρχονται σε αντίθεση προς τις κοινοτικές διατάξεις ή που υπονομεύουν τους ουσιώδεις στόχους της κοινής οργανώσεως αγοράς. Το ζήτημα είναι αν αυτό συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση.

Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι από την έναρξη της ισχύος του κανονισμού 1608/76, τα κράτη μέλη δεν μπορούν πλέον να διατηρούν τις διατάξεις τους όσον αφορά το σχήμα των φιαλών οίνου. Κανόνες θεσπίστηκαν, το δε κοινοτικό σύστημα είναι εξαντλητικό. Το άρθρο 54 του κανονισμού 337/79 δεν ισχύει πλέον. Το ζήτημα της

παρουσιάσεως ρυθμίστηκε συνεπώς οριστικά, έστω και αν μία μόνο φιάλη αποτέλεσε αντικείμενο ειδικής διατάξεως.

Πολλοί παράγοντες συνηγορούν υπέρ της απόψεως της Επιτροπής. Έπρεπε να θεσπιστούν κανόνες και θεσπίστηκαν διατάξεις συγχρόνως γενικές και λεπτομερείς. Θα ήταν δυνατό να προβλεφθεί κοινοτική εξαίρεση για μία μόνη φιάλη και να αποκλειστούν κατά τα λοιπά οι εθνικοί κανόνες. Το γεγονός ότι προστατεύεται μία μόνο φιάλη οίνου, η φιάλη «flûte d'Alsace» (Αυλός της Αλσατίας), δεν σημαίνει ότι το σύστημα είναι ελλιπές. Προστασία μπορεί εν πάση περιπτώσει να χορηγηθεί μεταγενέστερα με τροποποίηση θεσπιζόμενη επί κοινοτικής βάσεως, εφόσον οι εθνικοί κανόνες έπαυσαν να ισχύουν. Οι μεταβατικές διατάξεις που ίσχυαν μέχρι τον Αύγουστο του 1977 και οι ειδικές διευθετήσεις όσον αφορά την τροποποίηση που περιλαμβάνεται στον κανονισμό 997/81 οδηγούν στη σκέψη ότι επιτεύχθηκε τελική συμφωνία. Το άρθρο 46, παράγραφος 1, του κανονισμού 335/79 απαγορεύει την πώληση οίνου η περιγραφή του οποίου δεν ανταποκρίνεται στις διατάξεις του κανονισμού αυτού, από το άρθρο 39 δε συνάγεται ότι οι γενικοί κανόνες που θεσπίζονται για την παρουσίαση είναι εξαντλητικοί. Είναι επίσης δυνατό να λεχθεί ότι το άρθρο 43 του κανονισμού 355/79 προβλέπει γενικό κανόνα για την Κοινότητα, απαγορεύοντας την παρουσίαση που είναι ικανή να προκαλέσει σύγχυση ως προς το είδος, την καταγωγή και τη σύσταση του οίνου και ότι η διάταξη αυτή υποκαθίσταται στους εθνικούς κανόνες.

Δεν μπορώ εντούτοις να δεχθώ τα επιχειρήματα της Επιτροπής. Πηγαίνουν πολύ μακριά στην ερμηνεία των κανονισμών και των αποφάσεων του Δικαστηρίου. Κατά την άποψή μου, δυνάμει του άρθρου 54 του κανονισμού 337/79 και των προγενέστερων κανονισμών, οι εθνικές διατάξεις εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι «να τεθούν σε εφαρμογή οι κανόνες όσον αφορά την περιγραφή και την παρουσίαση των οίνων». Το άρθρο 40, παράγραφος 2, του κανονισμού 2133/74 και ο κανονισμός 355/79 δεν περιλαμβάνουν τέτοιους κανόνες. Ορίζουν μόνο ότι η χρήση δοχείων *μπορεί* να υπόκειται σε προϋποθέσεις που *πρέπει να καθοριστούν*. Ένας κανόνας μπορεί να θεσπισθεί μόνο κατόπιν ασκήσεως της σχετικής εξουσίας.

Κατά την άποψή μου, ο κανόνας που θεσπίζεται πράγματι με το άρθρο 18 του κανονισμού 1608/76 και με τον κανονισμό 997/81 δεν πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι «η φιάλη αυτή προστατεύεται και ότι καμία άλλη φιάλη δεν προστατεύεται δυνάμει των κοινοτικών διατάξεων», και ότι κατά συνέπεια, κατ' εφαρμογή του άρθρου 54, οι εθνικές διατάξεις εκτός από εκείνη που αναφέρεται στη φιάλη flûte d'Alsace παύουν να ισχύουν. Σύμφωνα με την ίδια του τη διατύπωση, το άρθρο αυτό αναφέρεται αποκλειστικά στη φιάλη flûte d'Alsace. Υπό την επιφύλαξη περαιτέρω επιχειρημάτων όσον αφορά το κύρος της διατάξεως αυτής, οι εθνικοί κανόνες που αφορούν την εμφιάλωση ορισμένων οίνων που λαμβάνονται αποκλειστικά από σταφυλές συγκομιζόμενες στη Γαλλία έπαυσαν να ισχύουν. Άλλες εθνικές διατάξεις εξακολουθούν να ισχύουν.

Δεν νομίζω ότι οι μεταβατικές διατάξεις επηρεάζουν το αποτέλεσμα αυτό, έστω και αν δείχνουν ότι η Επιτροπή θεωρούσε ότι θέσπισε πλήρες σύστημα. Αν αυτή είναι η άποψη της Επιτροπής, ο στόχος της δεν επιτεύχθηκε διότι δεν χρησιμοποιήθηκε αρκετά σαφής διατύπωση.

Δεν θεωρώ επίσης ότι η γενική διάταξη του άρθρου 43 που απαγορεύει την πρόκληση συγχύσεως όσον αφορά την καταγωγή του οίνου μέσω της παρουσιάσεώς του αποτελεί κανόνα κατά την έννοια του άρθρου 54, ο οποίος αντικαθιστά αφεαυτού όλες τις σχετικές εθνικές διατάξεις. Η διάταξη αυτή αποτελεί σημαντική γενική προστασία, αλλά το άρθρο 40, παράγραφος 2, ορίζει σαφώς ότι πρέπει να καθοριστούν οι

όροι χρήσεως δοχείων για να εξασφαλισθεί η διάκριση της προελεύσεως. Οι κανόνες με τους οποίους τίθενται οι όροι αυτοί μπορούν να αντικαταστήσουν τις εθνικές διατάξεις.

Κατά την άποψή μου, κανένα από τα συμπεράσματα αυτά δεν έρχεται σε αντίθεση προς ό,τι εδέχθη το Δικαστήριο με την απόφαση *Pigs Marketing Board* ή την απόφαση *Weigand*. Το ειδικό ζήτημα που ενδιαφέρει εν προκειμένω δεν ρυθμίζεται από τους κανόνες περί κοινής οργανώσεως αγοράς· η διατήρηση υπαρχόντων κανόνων εν αναμονή των κοινοτικών διατάξεων δεν υπονομεύει τους στόχους της αγοράς υπό το φως του άρθρου 54, παράγραφος 1.

Βάσει των ανωτέρω πρέπει να δοθεί απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα.

Το παραπέμπον δικαστήριο διαπίστωσε ότι η ιταλική παραδοσιακή φιάλη «Bocksbeutel» διαφέρει από τη γερμανική φιάλη Bocksbeutel ως προς τα αναφερθέντα σημεία· δεν ανέφερε ότι υπάρχουν άλλες διαφορές.

Η φιάλη την οποία χρησιμοποίησε ο Prantl μοιάζει πολύ με τη γερμανική φιάλη. Από την περιγραφή των φιαλών και από τις φιάλες που προσκομίστηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου διαπιστώνεται σαφώς ότι και οι τρεις, κοντές και σφαιρικές ελλείψει καλύτερης περιγραφής, είναι παρόμοιες εκ πρώτης όψεως. Η ιταλική φιάλη γίνεται δεκτή από τις γερμανικές αρχές, όπως και η φιάλη τύπου Bocksbeutel που περιέχει τον πορτογαλικό οίνο «Mateus». Καμία αντίρρηση δεν διατυπώθηκε όσον αφορά τη χρήση φιάλης παρόμοιου σχήματος που χρησιμοποιείται για το Armagnac, έστω και αν η φιάλη αυτή δεν είναι εντελώς όμοια. Η φιάλη του Prantl χρησιμοποιείται όπως φαίνεται για την πώληση του εν λόγω ερυθρού οίνου στην Ιταλία. Κανένας δεν ισχυρίσθηκε ότι οι φιάλες αυτές, αν και αγοράζονται στη Γερμανία και την Αυστρία, προορίζονται αποκλειστικά για τη γερμανική αγορά· αν συνέβαινε αυτό, θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη η ενδεχόμενη πρόθεση εξαπατήσεως ή παραπλανήσεως. Διαπιστώθηκε επιπλέον ότι ο οίνος που ήταν εμφιαλωμένος στις φιάλες του Prantl ήταν ερυθρός, είναι δε αναμφισβήτητο ότι ο οίνος από τη Φραγκονία που περιέχεται στη γερμανική φιάλη Bocksbeutel είναι κατά κύριο λόγο λευκός.

Η γερμανική κανονιστική απόφαση απαγορεύει τη χρήση της φιάλης συγχρόνως για τους οίνους που παράγονται σε άλλες περιοχές της Γερμανίας και στο εξωτερικό. Η γερμανική κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η κανονιστική απόφαση δεν περιορίζει ποσοτικά την εισαγωγή διότι ο οίνος μπορεί πάντοτε να πωλείται σε άλλες φιάλες. Στόχος της είναι αποκλειστικά να προστατεύσει μία έμμεση ένδειξη της προελεύσεως και της ποιότητας καθώς και τον καταναλωτή, εξασφαλίζοντας έτσι συνθήκες θεμιτού ανταγωνισμού εντός της Κοινότητας. Υποστηρίζει ότι ο περιορισμός είναι εύλογος και αναγκαίος. Δεν πρόκειται για μέτρο που θίγει το εμπόριο και συνεπώς δεν μπορεί να συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό. Επιπλέον, δεν υπάρχει περιορισμός που απορρέει από υψηλότερα έξοδα, διότι οι ιταλοί παραγωγοί έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν ιταλικές φιάλες και να αποφεύγουν τις δαπάνες αγοράς στη Γερμανία και την Αυστρία.

Κατά την άποψή μου, διάταξη όπως το άρθρο 17 αποτελεί πραγματικό ή δυνητικό, άμεσο ή έμμεσο περιορισμό των εισαγωγών, ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό. Ο ιταλικός οίνος μπορεί να πωλείται και πωλείται στις φιάλες του Prantl στην Ιταλία. Για να μπορεί να πωλείται ο ίδιος οίνος στη Γερμανία, πρέπει είτε να χρησιμοποιούνται διαφορετικά δοχεία για τη γερμανική

αγορά, είτε να γίνεται νέα εμφιάλωση. Με την απόφαση στην υπόθεση 261/81, *RAU* κατά *De Smedt,* Συλλογή 1982, σ. 3961, το Δικαστήριο έκρινε ότι η απαίτηση να πωλείται ένα προϊόν σε δοχείο ιδιαίτερου σχήματος μπορεί να συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος κατά την έννοια του άρθρου 30. Το ίδιο πρέπει να ισχύει όσον αφορά την απαγόρευση της χρήσεως ενός δοχείου.

Δεν αποδείχθηκε ότι ο περιορισμός αυτός δικαιολογείται από λόγους προστασίας του καταναλωτή. Με την απόφαση *Rau,* το Δικαστήριο έκρινε ότι η απαίτηση να πωλείται η μαργαρίνη σε κυβικά δοχεία δεν δικαιολογείται από την πρόθεση να εξασφαλισθεί ότι ο καταναλωτής δεν θα τη συγχέει με το βούτυρο, δεδομένου ότι ο στόχος αυτός μπορεί ευχερώς να επιτευχθεί με άλλα μέσα, λιγότερο περιοριστικά, όπως η επίθεση ετικετών. Αληθεύει ότι, όπως υποστηρίζει η γερμανική κυβέρνηση, ένα κυβικό δοχείο δεν αποτελεί κατ' ανάγκη ένδειξη της προελεύσεως, ενώ η φιάλη αποτελεί. Αυτό το σχήμα φιάλης όμως αναγνωρίζεται ήδη ως ένδειξη περισσότερων τόπων προελεύσεως. Επιπλέον, είναι αμφίβολο ότι ο καταναλωτής μπορεί να συμπεράνει ότι ο οίνος έχει ορισμένη προέλευση βασιζόμενος μόνο στο σχήμα του δοχείου και μη αποδίδοντας σημασία στην ετικέτα ή σε άλλα χαρακτηριστικά. Εξάλλου, το Δικαστήριο, με την απόφαση στην υπόθεση 113/80, *Επιτροπή* κατά *Ιρλανδίας* (Συλλογή 1981, σ. 1625), αρνήθηκε να δεχθεί ότι το γεγονός ότι ένα ενθύμιο της Ιρλανδίας αντιπροσωπεύει κάτι το τυπικά ιρλανδικό συνεπάγεται ότι το αντικείμενο αυτό πρέπει να κατασκευάζεται στο ιρλανδικό έδαφος. Νομίζω όμως ότι στην προκειμένη περίπτωση, η επίθεση ετικετών αποτελεί απόλυτα αποδεκτό μέσο ενδείξεως της προελεύσεως και άλλων χαρακτηριστικών, αν μη τι άλλο, αν μπορούμε να στηριχθούμε στην κοινή πείρα, διότι ο ερυθρός και ο λευκός οίνος έχουν διαφορετική όψη, εκτός αν περιέχονται σε αδιαφανείς φιάλες· κανένας όμως δεν ισχυρίσθηκε ότι οι φιάλες για τις οποίες πρόκειται είναι αδιαφανείς. Αν και απόκειται στο εθνικό δικαστήριο να κρίνει αν η επίθεση ετικετών ήταν επαρκής για να αποτρέψει την παραπλάνηση, νομίζω ότι η ετικέτα που χρησιμοποιήθηκε στην προκειμένη περίπτωση υποδείκνυε κατά τρόπο σαφέστατο, ακόμη και σε επιπόλαιο αγοραστή, την προέλευση του οίνου.

Το επιχείρημα σχετικά με την προστασία έναντι του αθέμιτου ανταγωνισμού συμμερίζεται την τύχη του επιχειρήματος που στηρίζεται στην προστασία του καταναλωτή, εφόσον το αθέμιτο συνίσταται στην παραπλάνηση του καταναλωτή. Και εν προκειμένω επίσης, η επίθεση ετικετών αποτελεί κατάλληλη προστασία.

Υποστηρίζεται επίσης ότι η γερμανική κανονιστική απόφαση διαφεύγει την απαγόρευση του άρθρου 30 δυνάμει του άρθρου 36. Οι κύριοι λόγοι που προβάλλονται σχετικά είναι η διατήρηση συνθηκών θεμιτού ανταγωνισμού και η προστασία του καταναλωτή. Όπως δέχθηκε το Δικαστήριο στην υπόθεση 113/80, οι λόγοι αυτοί δεν εμπίπτουν στο πλαίσιο του άρθρου 36. Υποστηρίζεται ακόμη ότι το γεγονός ότι η παράβαση του άρθρου 17 αποτελεί ποινικό αδίκημα, δικαιολογεί την παρέκκλιση για λόγους δημοσίας τάξεως. Το γεγονός αυτό και μόνο δεν αρκεί, διότι διαφορετικά κάθε περιορισμός θα μπορούσε να εξαιρεθεί: θα αρκούσε απλώς να συνοδεύεται από ποινικές διατάξεις. Τίποτε δεν δείχνει στην προκειμένη περίπτωση ότι η παρέκκλιση μπορεί να δικαιολογηθεί από άλλους λόγους δημοσίας τάξεως.

Προβάλλεται τέλος το επιχείρημα ότι η γερμανική κανονιστική απόφαση δικαιολογείται από λόγους προστασίας της εμπορικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, διότι οι εν λόγω φιάλες αποτελούν αφεαυτές έμμεση ένδειξη της προελεύσεως. Δεν νομίζω ότι οι φιάλες αυτές είναι αφεαυτές τόσο χαρακτηριστικές ώστε να αποτελούν ένδειξη της προελεύσεως, το γεγονός δε ότι στο εμπορικό σήμα που κατέθεσαν οι παραγωγοί της Φρανκονίας, η εικόνα της φιάλης περιλαμβάνει τη διακριτική ετικέτα,

έχει ορισμένη σημασία. Και άλλοι οίνοι εκτός από τους οίνους της Φρανκονίας — οι παραγωγοί των οποίων απέκτησαν μετά από μακροχρόνια παράδοση το δικαίωμα χρήσεως φιάλης αυτού του σχήματος — μπορούν να βρεθούν στα καταστήματα κοντά στις γερμανικές φιάλες Bocksbeutel, έστω και αν μεταξύ των φιαλών αυτών υπάρχουν μικρές διαφορές. Δεν είναι κατά συνέπεια αναγκαίο να εξετασθεί το ζήτημα αν έμμεση ένδειξη της προελεύσεως μπορεί να συνιστά «εμπορική και βιομηχανική ιδιοκτησία». Έστω και αν γίνει δεκτό ότι η φιάλη αποτελεί έμμεση ένδειξη της προελεύσεως και συνιστά εμπορική και βιομηχανική ιδιοκτησία, δεν θεωρώ δικαιολογημένο τον περιορισμό αυτό. Ο κίνδυνος παραπλανήσεως μπορεί να αποφευχθεί επαρκώς με την κατάλληλη επίθεση ετικετών. Κατά την άποψή μου, ο περιορισμός που επέλεξαν οι γερμανικές αρχές είναι εν πάση περιπτώσει ικανός να αποτελέσει συγκεκαλυμμένο περιορισμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών.

Για τους λόγους αυτούς, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει τις ακόλουθες απαντήσεις στα υποβληθέντα ερωτήματα:

1. Η εφαρμογή μέτρου ληφθέντος από κράτος μέλος, το οποίο απαγορεύει τη χρήση φιαλών ορισμένου σχήματος για οίνο διαφορετικό από τον προερχόμενο από συγκεκριμένη οινοπαραγωγική περιοχή αυτού του κράτους μέλους, και το οποίο επομένως απαγορεύει τις εισαγωγές οίνου που διατίθεται νόμιμα στο εμπόριο σε παρόμοιες φιάλες σε άλλο κράτος μέλος, συνιστά μέτρο ισοδυνάμου αποτελέσματος προς ποσοτικό περιορισμό που απαγορεύεται από το άρθρο 30 της Συνθήκης, όταν ο καταναλωτής μπορεί να προστατεύεται και να τηρείται ενήμερος η δε εντιμότητα του εμπορίου να εξασφαλίζεται με μέσα που εμποδίζουν σε μικρότερο βαθμό την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων.

2. Υπό τις ειδικές συνθήκες της προκειμένης περιπτώσεως, δεν προέκυψε κανένα στοιχείο ικανό να αποδείξει ότι ένα μέτρο αυτού του είδους δικαιολογείται από λόγο απαριθμούμενο στο άρθρο 36 της Συνθήκης.

Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε ο Prantl στα πλαίσια της προδικαστικής διαδικασίας πρέπει να θεωρηθούν ως έξοδα αναφερόμενα σε φάση της δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Δεν συντρέχει λόγος να ληφθεί απόφαση όσον αφορά τα έξοδα των διαδίκων της προδικαστικής διαδικασίας.